

# افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد      بدین بوم و بر زنده یک تن مباد  
همه سر به سر تن به کشتن دهیم      از آن به که کشور به دشمن دهیم

[www.afgazad.com](http://www.afgazad.com)

[afgazad@gmail.com](mailto:afgazad@gmail.com)

Iran's M.

آئینه ایران

تحقیق و گردآوری : **توماج**

۱۰/۰۸/۳۰



با درود به خوانندگان محترم

**دوستان و رفقاء !**

مطلبی که پیش روی شماست ، نتیجه تحقیق یک دانشجوی و فعال کارگری است که طی چندین بار مراجعه به شرکت شهاب خودرو و تحقیق در مورد وضعیت کار و زندگی کارگران این شرکت تهیه شده که من طی سوال‌هایی که از این دوست گرامی پرسیدم و اطلاعاتی که ایشان به من داد توانستم این مطلب را گردآوری کرده و بنویسم تا در اختیار شما عزیزان قرار گیرد .

ابتداء توضیح کوتاهی در مورد شرکت شهاب خودرو :

### تاریخچه شرکت :

از نظر تاریخی ، شرکت شهاب خودرو یکی از قدیمی‌ترین شرکت‌های تولید و مونتاژ خودروی سنگین در ایران است که تأسیسات و دفتر مرکزی آن در زمینی به مساحت حدود ۱۸ هکتار و زیربنای حدود ۷۷۰۰۰ متر مربع در کیلومتر ۹ جاده مخصوص کرج ( تهران ) واقع شده است . زمینه شکل‌گیری و شروع به کار این شرکت به همکاری با شرکت لیلاند موتور در سال ۱۳۳۴ جهت ساخت اتاق بار و شاسی کامیون‌های اینترنشنال و لیلاند واقع در خیابان قزوین بر می‌گردد . در سال ۱۳۴۲ رسماً شرکت لیلاند موتورز ایران تأسیس و با زمینه فعالیت تولید کامیون ، اتوبوس و ماشین‌های مخصوص با آرم لیلاند موتورز به ثبت رسید . در سال ۱۳۵۸ شرکت در اختیار بنیاد مستضعفان و جانبازان و سپس سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران قرار گرفت . در این سال نام شرکت به " شهاب خودرو ( ایران ) تبدیل شد . و در نهایت در سال ۱۳۷۸ و به استناد قرارداد مؤرخ ۷۸/۵/۲۴ ، شرکت شهاب خودرو به تملک آستان قدس رضوی در آمد .

قبل از انقلاب این شرکت متعلق به آقای اسدی بود . ایشان همان موقع درصدی از سهام را وقف کرد پس از انقلاب و مصادره کارخانه مدتی در دست سازمان گسترش بوده و وقتی این سازمان خواسته آنرا را بفروشد با اینکه در مناقصه ، سایپا با قیمت بالا برنده شده بود شرکت را به آستان قدس رضوی دادند و اینک در حقیقت شرکت دولتی میباشد ولی در عمل ملک خصوصی خاندان واعظ‌طیبی است .

### محصولات تولیدی شرکت :

شرکت شهاب خودرو با سابقه ای ۴۳ ساله ، یکی از بزرگترین شرکت های خودروساز داخلی است که در زمینه تولید انواع اتوبوس‌های شهری (دیزلی و گازسوز ) ، بین شهری و ماشین‌های مخصوص ( شامل ماشین‌های آتش‌نشانی ، آمبولانس ، زباله‌کش ، رولاف و ..... ) فعالیت می‌نماید.

### مشتریان:

مشتریان اصلی این شرکت در دو گروه داخلی و خارجی تقسیم‌بندی می‌گردند . از مهم‌ترین مشتریان داخلی می‌توان به وزارت کشور به نمایندگی از طرف تمامی اتوبوسرانی‌ها و سازمان پایانه‌های حمل و نقل کشور اشاره کرد . شرکت شهاب خودرو در زمینه صادرات محصولاتش نیز فعالیت نموده و تاکنون توانسته است انواع مختلفی از تولیدات خود ، اتم از اتوبوس‌های شهری ، بیابانی و ماشین‌های مخصوص را به کشورهای متعددی از جمله سوریه ، ترکمنستان ، افغانستان ، آذربایجان ، لیبی و .... صادر نماید .

### تامین کنندگان :

شرکت شهاب خودرو جهت تأمین قطعات مصرفی خود با شرکت‌ها و کارخانجات متعدد داخلی و خارجی طرف قرارداد بوده و سعی می‌نماید تا با استفاده از نظام ارزیابی تأمین کنندگان نسبت به حصول اطمینان از کیفیت محصول و کسب رضایت‌مندی تمامی مشتریان خود اقدام لازم به عمل آورد. تعداد کل تأمین کنندگان داخلی حدود ۲۰۰ شرکت بوده که به طور مثال می‌توان به شرکت‌های فولاد مبارکه، پروفیل ساوه، شیشه ایمنی کیپر، راحت صندلی خودرو، گروه قطعات خاور، کمپارس و رزین الیاف اشاره کرد. ضمناً شرکت‌های رنوی فرانسه، فویت المان، دوگای اسپانیا، دایناتک المان و ان کی کره از اصلی‌ترین تأمین‌کنندگان خارجی می‌باشند.

### حال بپردازیم به وضعیت کارگران :

کارگران این مجموعه شامل سه دسته هستند :

کارگران رسمی، کارگران قراردادی و کارگران موقت یا کارگرانی که برای پیمانکار کار می‌کنند. بر اساس تحقیقات انجام شده از میان این گروه‌ها گروه سوم خیلی بیشتر از دیگر کارگران کار می‌کنند، استثمار می‌شوند ولی کمتر از دیگر کارگران مزد دریافت می‌کنند چون یک زانو با نام پیمانکار بخش خصوصی وجود دارد که از حقوق کارگران موقت بدون هیچ زحمتی سه درصد دریافت می‌کند. کارگران موقت در سراسر کشور جزء تحت ستم و استثمار واقع شده‌ترین کارگران هستند زیرا که امنیت شغلی ندارند و به همین دلیل هر زمان که پیمانکار اراده کند با آنها تسویه حساب می‌شود.

در شرکت شهاب خودرو تنها چیزی که ارزش ندارد جان کارگران است تا جایی که مسئولین و مدیران حتی از دادن یک جفت دستکش نخی و یا ماسک ضد آلودگی و یا لباس و کفش کار نیز دریغ می‌کنند. هر وقت کارگران به این وضعیت اعتراض می‌کنند و علت را جویا می‌شوند، مسئولین بی‌پولی و عدم امکانات شرکت را بهانه می‌کنند. به عنوان مثال نقاشان این شرکت از ماسک آلودگی مرغوب بهره‌مند نیستند و این موضوع می‌تواند در دراز مدت به سلامتی آنها آسیب‌های جدی برساند. نمونه دیگر از عدم امنیت کاری جوشکاران آرگون در این شرکت می‌باشند که از کمترین وسایل ایمنی برخوردار نمی‌باشند. با اینکه در قوانین وزارت کار آمده است کارگرانی که با آرگون کار می‌کنند باید لباس قرمز داشته باشند (به دلیل جلوگیری از عقیم شدن مردان) یا سالن جوشکاری باید تهویه مطبوع داشته باشد و در صورت نبود باید جوشکاران کپسول اکسیژن با خود حمل کند درحالی‌که کارگران این شرکت با همان لباس که تابستان کار می‌کنند، در زمستان هم کار می‌کنند و در نتیجه در تابستان از گرما و در زمستان از سرما زجر می‌کشند.

در شرکت شهاب خودرو کارگران حتی از داشتن یک بخاری استاندارد نیز محروم هستند و تمام بخاری‌ها را کارگران ساخته‌اند و همگی غیر استاندارد و خطرناک هستند. جدیداً بعد از چند سال برای آنها یک اجاق گاز آورده‌اند برای تهیه چای یا صبحانه. همچنین این کارگران از استفاده آب سالم محرومند، آب را با تانکر از شهرک‌های اطراف می‌آورند و در یک استخر جمع می‌کنند و برای استفاده آنقدر به آن کلر می‌زنند که استفاده از آن می‌تواند مضر باشد و از این آب نمی‌توانند برای حمام استفاده کنند، آبی که برای شستشو استفاده می‌کنند نیز پر از آهک و املاح است و طبق مشاهده این دوست دانشجو و فعال کارگری از تمام دوش‌ها و یا دریچه‌های کولر مثل غار قندیل گچ آویزان است.

وضعیت غذاخوری این شرکت نیز دست کمی از سرویس بهداشتی و حمام آن ندارد. رستوران شرکت نیز توسط یک پیمانکار بخش خصوصی اداره می‌شود. طبیعتاً هرچقدر که کیفیت غذا پائین باشد سود پیمانکار بالا می‌رود و او نیز در این مورد سنگ تمام می‌گذارد. این پیمانکار ابتداءً غذای مدیران و کارمندان را جدا می‌کند و از غذای آنها هیچ‌گاه به کارگران نمی‌دهد. جالب اینجاست که نزدیک پایان سال یا وقت تمدید قرارداد که می‌شود به هر مدیر ۵ سکه بهار آزادی می‌دهد. با یک حساب سر انگشتی می‌توان فهمید که این پیمانکار بخش خصوصی چه سود کلانی می‌کند که اینقدر هم رشوه می‌دهد!!! در این شرکت ده مدیر وجود دارد. اگر قیمت هر سکه را ۲۰۰ هزار تومان فرض کنیم، ایشان برای باقی ماندن در بخش خصوصی این شرکت و تقلب در غذا پختن و خوردن حق کارگران هر سال حدود ده میلیون تومان رشوه می‌دهد. به گفته چند تن از کارگران یکروز که غذا (مثلاً کباب کوبیده بوده چند تن از کارگران آمده و به دیگر کارگران گفته‌اند دوستان امروز غذا را نخورید. وقتی کارگران علت را جویا شدند، آنها گفته‌اند که ما از مقابل آشپزخانه رد می‌شدیم، عده‌ای از کارگران در آشپزخانه داشتند گوشت چرخ می‌کردند و دو سه نفر هم زمین آشپزخانه را با آب و تایید می‌شستند. در همین هنگام گوشت چرخ کرده که در لگن حمل می‌شد روی زمین که با آب و تایید شسته می‌شد، می‌افتد. کارگران در این هنگام پیمانکار بخش خصوصی را صدا کردند و گفتند این گوشت را چکار کنیم؟ پیمانکار هم گفته که مگر من سر گنج نشسته‌ام که دوباره این همه گوشت بخرم؟ همین را بپزید و بدهید بخورند. در نتیجه همان گوشت را از داخل آب و کف برداشته و بخورد کارگران داده‌اند. در مورد خدمات بهداشتی هم که گفتن ندارد، به عنوان مثال یکی از سالنها دارای بیش از هفتاد کارگر است که برای این تعداد کارگردو دستشویی وجود دارد که یکی همیشه خراب و دیگری را هم هفته‌ای یکبار نظافت می‌کنند. البته در داخل شرکت یک سرویس بهداشتی مرکزی نیز وجود دارد که حدود بیست دستشویی دارد که از این تعداد همیشه تعدادی یا چاه‌هایشان پر شده یا شیر آبشان خراب است یا درو پیکر درست و حسابی ندارند. مایع دستشویی هم که دیگر هیچ معلوم نیست چه چیزی هست که هر کسی از آن استفاده می‌کند دست یا صورتش قارچ پوستی می‌زند.

در این شرکت قراردادها حساب و کتاب مشخصی ندارد و بیشتر بستگی به کارگر دارد و هر قدر کارگر اعتراض نکند و با کارفرما سازش کند، مدت قرارداد بالا می‌رود. حداکثر مدت قرارداد شش ماه است و حداقل قراردادها یک‌ماهه هستند.

مقدار حقوق کارگران فنی و ساده در این شرکت در سال ۸۹، سیصد و دو هزار تومان است. البته به این مبلغ حق مسکن و خواربار و... نیز اضافه می‌شود که حدوداً چیزی بین پنج الی سی هزار تومان است. حق تخصص را پیمانکار بخش خصوصی به کارگران نمی‌دهد و خودش بالا می‌کشد و اکثر کارگران را کارگر ساده معرفی می‌کند و کارگران ماهر مانند جوشکاران و نقاشان استادکار را کارگر ساده معرفی می‌کند. استنثار این کارگران اینجا به پایان نمی‌رسد و پیمانکار بخش خصوصی از آنها حداکثر حق بیمه را کسر می‌کند یعنی سی و شش هزار تومان ولی حداقل بیمه را برای آنها در نظر می‌گیرد. کارگران ضرر کار را در زمان بازنشستگی خواهند دید که کمترین حقوق را برای آنها در نظر خواهند گرفت و یا زمان استفاده از مرخصی استعلاجی یا بیمه بیکاری.

کارگران این شرکت هیچ‌گونه انجمن صنفی ندارند، فقط خانه کارگر است که آن هم بناء به گفته کارگران برای مراجعه به خانه کارگر اکثراً در هنگام انتخابات مجلس می‌توان وقت گرفت و با آقای محبوب ملاقات کرد. او نیز فقط گوش می‌کند و برای حل مشکلات و عده بعد از انتخابات را می‌دهد و عملی از جانب ایشان در کار نیست. این کارگران در شرکت دو نفر نماینده دارند که اکثر کارگران نام یکی از آنها را نمی‌دانند!

مدت مرخصی کارگران شهاب خودرو دو روز در ماه است. ولی طوری با آنها حساب می‌کنند که همیشه باید مرخصی بدون حقوق بگیرند. ساعت کاری در این شرکت از هفت صبح شروع می‌شود؛ حال اینکه اگر کسی دیرتر از این ساعت کارت بزند از وی مرخصی بدون حقوق کسر می‌شود. حتی اگر مقصر این تأخیر راننده سرویس شرکت و ترافیک باشد هیچ فرقی نمی‌کند! و از حقوق کارگران کسر می‌شود. از ساعت هفت الی هشت صبح وقت صبحانه است که شرکت از دادن یک لیوان آبجوش نیز خودداری می‌کند، کار در شرکت شهاب خودرو از هشت صبح آغاز می‌شود. از ساعت دوازده الی یک و نیم وقت استراحت، ناهار و نماز است. ساعت چهار بعد از ظهر کار تمام می‌شود و ساعت چهار الی شش بعد از ظهر کارگران می‌توانند اضافه کار بکنند.

### اعتصاب کارگران و چگونگی متلاشی شدن اتحاد کارگران

در این شرکت در سال ۸۹ پس از این‌که روز کارگر و چند عید مذهبی طی شد و دریغ از کوچکترین تقدیر و پاداشی برای کارگران، اکثر کارگران تصمیم می‌گیرند که واکنش نشان دهند و مدیر عامل هم مثل همیشه می‌گوید پول نداریم ولی تعدادی از بازنشسته‌ها با حقوق بالا دعوت به کار می‌شده‌اند و یا دائم بعضی از مدیران در حال گشت‌وگذار و سفرهای خارجی بوده‌اند. پس از بحث‌های زیاد در میان کارگران شرکت ابتداء قرار بر این می‌گذارند که زمان صرف غذا، تمام کارگران با گذاشتن سلف‌های غذا روی زمین و کوبیدن قاشق به روی میز خواهان آمدن مدیرعامل به سالن غذا و صحبت با آنها و شنیدن مشکلات کارگران و اعتراض آنها شود ولی با عدم همکاری بعضی‌ها و دخالت واحد حراست این کار بی‌نتیجه می‌ماند، کارگران بعد از چند روز با هماهنگی با تمام قسمت‌ها قرار بر این می‌گذارند که رأس ساعت شش بعد از ظهر که قرار است کارگران سوار سرویس شرکت شوند، همه کارت بزنند و جلوی دفتر مدیرعامل تجمع کنند و تا گرفتن نتیجه همان‌جا بمانند و رأس ساعت پنج و پنجاه و نه دقیقه الله اکبر گویان به سمت دفتر مدیرعامل حرکت می‌کنند که ابتداء مسؤولین می‌گویند مدیرعامل در سفر چین است و این‌جا نیست ولی بعد از ده دقیقه مدیرعامل می‌آید (کارگران قبل از ظهر در یک انبار جمع شده، از هر سالن دو نفر نماینده انتخاب کرده و یک سری سؤال مبنی بر درخواست‌ها و مطالباتشان و حقوقشان تهیه کرده و قرار شده بوده اگر از طرف حراست برخوردی شود و آسیبی به نماینده‌ها برسد فردای آن روز در جاده مخصوص کرج تجمع کنند). در ابتداء با توجه به قضیه مبارزات کارگران شرکت مینو و پیروزی‌شان قرار بر این می‌گذارند تا موضوع تشکیل شورای کارگری را مطرح کنند. به هر ترتیب کارگران در آن روز اعلامیه تهیه می‌کنند و سؤالاتی نیز مطرح می‌کنند که خواست‌هایشان عبارت بوده از:

۱) تشکیل شورای کارگری

۲) تبدیل قراردادهای موقت به دائم

۳) پرداخت پاداش طبق فروش محصول (چیزی که در تمام شرکت‌های خودروسازی به نام اکورد وجود دارد)

۴) جلوگیری از بازگشت به کار بازنشسته‌ها با حقوق بالا

۵) بررسی وضع غذا و بهداشت شرکت

۶) راه اندازی هرچه سریعتر محصولات جدید.

مدیرعامل ابتداء قبول می‌کند و سپس قرار بر این می‌شود که فردا پانزده نفر به نمایندگی از همه کارگران در جلسه هیأت مدیره شرکت کنند. فردا صبح که قرار شد نمایندگان برای شرکت در جلسه بروند از نفراتی که در جلسه داخل انباری حضور داشته‌اند هیچ کس نمی‌آید و بعد مشخص می‌شود که هر یک از آنها را به بهانه‌ای دور کرده بوده‌اند،

یکی را چون قراردادش موقت بوده، یکی را چون مدیرقسمتش از او ناراضی بوده، یکی را چون در حراست پرونده داشته و خلاصه کسانی به جلسه رفتند که جز به جیب خود به هیچ چیز فکر نمی‌کردند و افرادی مزدور و ضد کارگر بودند و هرچه کارفرما می‌گفت قبول می‌کردند. وقتی آن‌ها از جلسه برگشتند اکثر پست‌های خوب و اضافه‌کار دائم صدوبیست ساعته گرفتند و شورای کارگری هم به سرنوشت نماینده‌های کارگری دچار شد و کسانی که عوامل مدیرعامل و حراست بودند، نماینده شورای کارگری شدند. ناگفته نماند که قبل از این‌که افراد منتخب کارگران را اخراج کنند ابتداء با حُقه‌بازی در یک برگه و طی صورت‌جلسه‌ای برای این‌که نمایندگان منتخب کارگران، شورای کارگری را تشکیل بدهند از کارگران معترض امضاء می‌گیرند و بعد از آن جریان نام‌نمایندگان منتخب کارگران را برداشته و اسامی عوامل خود را به عنوان نمایندگان کارگران ضمیمه آن می‌کنند.